

DET KONGELIGE AKADEMI FOR DE SKØNNE KUNSTER
AKADEMIRAADET

Akademiraadets opgave er at fremme kunsten og rådgive staten i kunstneriske spørgsmål

Til Ribe Stift
Att.: Maria Fischer Lauritzen
mafl@km.dk

Charlottenborg den 5. december 2014
(30.02.21b/udtalelser)

Udtalelse vedr. testcenter for vindmøller ved Velling Mærsk – Kommuneplantillæg nr. 46 Ringkøbing-Skjern Kommune

For kort tid siden kom klima- og energiminister, Rasmus Helveg Petersen, med den fremsynede hensigts-erklæring at bygge én vindmølle på havet pr. uge de næste 30 år. Akademiraadets Landskabsudvalg glæder sig over ministerens vision og tilslutter sig denne, idet vi går ud fra, at det alene er kystfjerne opstillinger, koncentreret på fladvande udenfor synsfeltet, set fra kysterne.

Dette valg gør det nærliggende at undlade land- og kystnære placeringer og er en æstetisk holdbar og fremsynet løsning for Danmark som vindenergi-foregangsland.

Med dette som afsæt undrer det Akademiraadets Landskabsudvalg, at den udarbejdede VVM-undersøgelse vedr. Velling Mærsk omhandler et nyt testcenter på land for havmøller. Det står ikke klart, hvorfor der er brug for endnu et testcenter på land, når der allerede er et testcenter ved Østerild, som på mange måder har en lignende beliggenhed, tæt på havet og med gode vindressourcer. Det ville være mere naturligt, hvis det nye testcenter bliver placeret på havet, hvor testningen kunne ske i et realistisk scenario. Især når man tager i betragtning, at der ikke er redegjort for den samlede konsekvens af det landskabelige tab.

Akademiraadets Landskabsudvalg har gransket tillæg nr. 46 til kommuneplanen for Ringkøbing-Skjern Kommune samt en vurdering af virkningerne på miljøet (VVM-redegørelse) for opstilling af fire forsøgs-møller ved Velling Mærsk.

I VVM-rapporten fokuseres på samfundsøkonomi, driftsoptimering og danske arbejdspladser – uden hensynstagen til de æstetiske konsekvenser, opstillingen vil medføre. Tværtimod bruges der argumenter som, at der i forvejen er møller, og at landskabet ikke har væsentlig værdi set med biodiversitetsøjne, da der er tale om et plovat landbrugsareal uden nævneværdige §3-områder. Opstillingen af vindmøllerne præsenteres endda som et positivt indslag i opfattelsen af det eksisterende landskab.

Omend nye landskabsarkitektoniske lag kan være af positiv karakter, er Akademiraadets Landskabsudvalg i den konkrete sag kommet frem til den modsatte konklusion.

Akademiraadets Landskabsudvalg er nedsat for at debattere og fokusere på landskabsværdier forbundet med visualitet, kulturhistorie og æstetiske helhedsløsninger. Et af vores mål er, at landskabsværdier - tabte og skabte - fremadrettet vil indgå i de samfundsøkonomiske overvejelser og argumentationer.

At betragte et landskab som værdiløst fordi det i forvejen er negativt præget af menneskelig aktivitet, er derfor en ukonstruktiv, resignerende og kortsigtet tilgang til at vurdere fremtidige indsatser og handlinger.

Det forekommer Landskabsudvalget, at VVM-undersøgelsen vedr. Velling Mærsk baserer sig på en systematisk pro-mølletilgang, der har til formål at argumentere *for* en opstilling af testvindmøllerne, mens den ikke med samme vægt belyser negative landskabelige konsekvenser.

Akademiraadets Landskabsudvalg efterlyser derfor generelt en holdning til, hvilke mål der kan opstilles for, hvordan der kan gives noget tilbage til landskabet ved større indgreb, så det samlede indgreb tilføjer mere værdi end den, der mistes. Dette er en ganske grundlæggende og vigtig udfordring for udviklingen af vores fælles landskabsressourcer.

I materialet er det nævnt, at forsøgscenteret ikke vil genere §3-områder. Vindmøllerne ved Velling Mærsk planlægges imidlertid placeret klos op af et Natura 2000-område, som dækker store dele af fjorden samt kystlinjen lige vest for det fremtidige testcenter. Fredede og naturbeskyttede områder har stor betydning for den æstetiske oplevelse af vores landskab og er en glæde for mange mennesker med interesse for natur og rekreativ færden i landskabet. Sådanne oplevelser skal ses i en større samfundsmæssig sammenhæng, som også omfatter de nære omgivelser.

Velling Mærsk og Ringkøbing Fjord er landskabeligt sårbare på grund af den "indenfjords" beliggenhed. Ringkøbing Fjord afgrænses mod Vesterhavet af landtangen Holmsland Klit. Når man færdes på Holmsland Klit, er der ikke udsyn udover havet, men indover fjorden, og herfra vil de planlagte vindmøller langs fjordkysten stå forrest i billedet og være uhyre dominerende i det lave, lagunelignende landskab. Også fra andre destinationer langs fjorden vil de planlagte vindmøller være meget dominerende. De fire vindmøller i testcentret er planlagt opstillet i et bueslag, hvilket på afstand vil opleves problematisk sammen med de øvrige, eksisterende vindmøller, der står længere inde i land og er betydeligt lavere. Skalaspringet mellem møllerne vil forstærke oplevelsen af de nye møller som meget høje, og møllerne vil tilsammen danne en uordentlig og rodet blanding.

I VVM redegørelsen savnes en tydelig redegørelse for det landskabelige tab, som et ikke uvæsentligt antal huse, sommerhuse og kirkeområdet i nabolaget berøres af. Og i den sammenhæng savnes i høj grad en vurdering af, hvordan lokale interessenter demokratisk indgår i afvejningen af opstillingen af møllerne.

Kulturværdier i landskabet er af stor, æstetisk værdi. Kirker har i næsten 1000 år udgjort markant placerede fixpunkter i landskabet som pejlemærker for fortællingen af landets historie. Den såkaldte Exnerfredning, kirkebeskyttelseslinjen på 300 m, forslår imidlertid ikke meget i sammenhæng med de nye generationer af vindmøller. Velling Kirke mister således sin karakter af fixpunkt i det lave fjordlandskab med testcentrets 200 meter høje vindmøller som fremtidige naboer.

Andre steder i landet planlægges vindmøller opstillet i herregårdslandskaber med tilsvarende tab af den æstetiske og tidsindrammende oplevelse af kulturværdierne.

Problematikken omkring Velling Mærsk er én ud af mange, hvor borgere ønsker at beskytte de landskabelige herligheds- og kulturværdier, som de har bosat sig ved. Det er derfor dybt beklageligt at planlovens beskyttelse af landskabsværdierne i disse år må vige til fordel for planlægning af industrialæg i selvsamme kontekst.

Landskabsudvalget opfordrer til, at man i den fremtidige planlægning i højere grad er opmærksom på, hvordan der kan skabes landskabelige merværdier, tages hensyn til beskyttelsesinteresser og det enkelte steds særlige kulturhistoriske elementer - og værne om dem.

Akademiraadets Landskabsudvalg stiller sig hermed gerne til rådighed for yderligere sparring.

Med venlig hilsen
Akademiraadets Landskabsudvalg

Hanne Bat Finke
Formand

landskabet sitrer

stien flyder

solen står bag træer

gnister flyger

splintres i dine øjne

landskabet mærker dig

ånder i dine åbninger

svarer

tålmodigt

hver eneste gang

landskabet kræver ingenting

bukker bare under

en tid

og spør ikke efter dig

Erland Knudsen Madsen